

ZAVIČAJ

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu
historiju

Broj 43, godina XXII
maj, 2017. [str. 115-119]

© Monos 2017

Likovi zavičaja, Tajib Omerdić, policajac pjesničke duše

Prof. dr. Omer Hamzić

Rođen je 1948. godine u Stjepan Polju, gdje je završio osnovnu školu, da bi školovanje kasnije nastavio u srednjoj rudarskoj školi u Sloveniji. Igrom slučaja, 1971. godine zaposlio se kao policajac u Jastrebarskom kod Zagreba i u tom zanimanju ostao do kraja života. Napredujući u poslu kao policajac, završio je studij kriminalistike u Zagrebu i stekao zvanje višeg inspektora. Sticajem okolnosti, nakon prvih demokratskih izbora, 1990. godine, od čelnika nove vlasti pozvan je da se vrati u rodni kraj i u maju 1991. postavljen za načelnika Stаницe javne bezbjednosti (SJB) u Gračanici. Na toj funkciji pokušavao je primijeniti stručnost i profesionalizam, stečen u Zagrebu. Zalagao se za poštivanje zakonitosti, reda i poretka, te očuvanje suvereniteta i integriteta Republike Bosne i Hercegovine i njenih institucija.

Kao iskreni patriota, u tom turbulentnom vremenu, odmah se našao na meti srpskih ekstremista, koji su u njemu vidjeli veliku prepreku za ostvarenje svojih ciljeva, jer je zahvaljujući svom profesionalnom iskustvu uspješno razobličavao i suprotstavljao se njihovim namjerama. U takvome vremenu i na takvoj poziciji, stekao je mnoge protivnike i neprijatelje. Za njega su znali ekstremni srpski politički krugovi i tadašnji visoki oficiri bezbjednosti u garnizonima JNA Doboja i Tuzle, koji su na njega obrušavali "drvijem i kamenjem", optužujući ga da je došao po zadatku iz Hrvatske. Bio je jedan od pionira otpora, u onom najtežem vremenu, onih nekoliko mjeseci pred početak otvorenog rata. Kako ga nisu mogli regularno smijeniti, pokušali su ga likvidirati u napadu na njegovu kuću u Stjepan Polju, u rano proljeće 1992. Iako je aktivno učestvovao u organizaciji otpora i odbrane, pod čudnim okolnostima, voljom lokalne politike i voljom iz Sarajeva (što nije ni bitno) smijenjen je

u samo predvečerje rata sa funkcije načelnika i poslat u mirovinu...

Nakon završetka rata odlikovan je Ordenom Patriotske lige

Upoznao sam ga odmah poslije njegovog definitivnog povratka u zavičaj u maju "vruće" 1991. godine. Ratne trube su se već čule iz susjedne nam Hrvatske, nove političke stranke su se, svaka na svoj način, "uhodavale" na vlasti "trenirajući" demokratiju i učeći nas kako sada "je li" možemo biti demokrate (jer su nam oni to omogućili), za razliku od pretходnog sistema, od kojeg su nas oni oslobodili, to jest od "mrskog komunizma". Koji su srušili. Iako se sve više pričalo o ratu, u to vrijeme živjelo se u nekom čudnom uvjerenju da će to zlo nas u BiH nekako već zaobići...

Naravno da sam znao da nam iz Hrvatske dolazi novi načelnik policije, sa dugogodišnjim iskustvom, da je rođeni Stjepopoljac, dakle "naš", da ga dovodi stranka pobjednica i ljudi oko nje – sa stalnim boravkom u Zagrebu – što je u početku izazvalo ne malo čuđenje "u čaršiji", između ostalog i zato što je u to vrijeme bilo dovoljno stručnih i provjerenih ljudi u pobjedničkoj stranki Gračanice (ako već treba da bude stranački obojen). Osim toga, govorilo se da taj "transfer" ima veze sa nekim sumnjivim krugovima HDZ u Zagrebu...

Međutim, odmah nakon našeg upoznavanja i prve kurtoazne kafe (posjetio sam ga, oficijelno mu se najavivši, kao direktor Društvenog preduzeća za prevoz putnika "Avis" u Gračanici), zaključio sam da se radi o sasvim drugačijem tipu policajca u odnosu na likove "iz te branše" koje sam ranije poznao, što službeno, što privatno... U prvom redu bio je jako komunikativan, potpuno otvoren za razgovor, za druženja... Ni truna od one suprovske mistifikacije nekih službenih tajni... Pokazivao je puno više širine i interesovanja nego što je to uobičajeno u profesiji u kojoj je već bio proveo dobar dio svog radnog vijeka. Nije krio, niti je od toga pravio neko posebno

pitanje, da je došao na rad u Gračanicu, zahvaljujući nekim važnim ljudima u Zagrebu. Bio je svjestan složenosti i komplikovanosti posla koji je prihvatio baš u nevrijeme, ali da mu je krajnji cilj bio da se, kako mi je rekao, svojoj zemlji stavi na raspolaganje, da se konačno vrati kući i ostatak svog radnog vijeka i života provede u svom rodnom Stjepan Polju, gdje je već bio podigao porodičnu kuću... Zapamtio sam da mi je s tim u vezi priznao i ovo: "Koliko god sam se bio srodio sa tom "Jaskom" (Jastrebarsko kraj Zagreba) ipak sam ja tamo bio "kuferaš". Nije krio ushićenje što se u zavičaj vraća na "velika" (načelnička!) vrata...

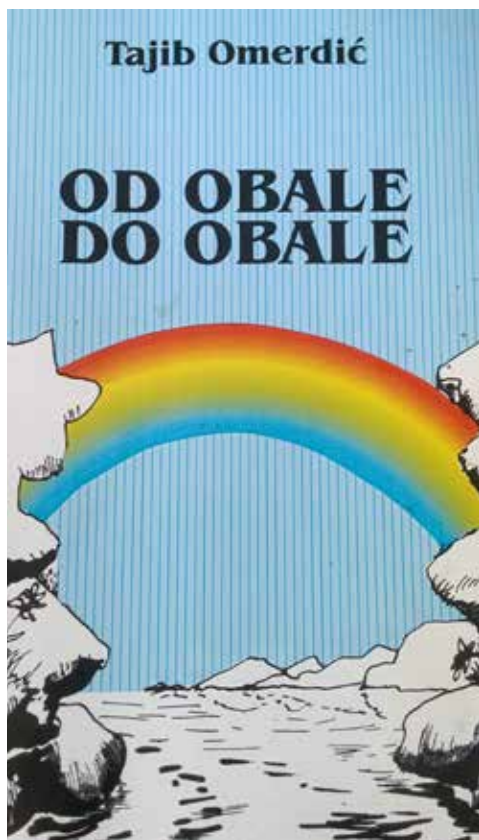
Znao je da nisam pripadao političkoj opciji koja ga je vratila "kući", ali mu to nije nimalo smetalo da nešto kasnije uspostavimo mnogo prisnije odnose od službene komunikacije. Tako se ponašao i prema ostalim, uslovno rečeno, političkim neistomišljenicima... Uspostavio je veoma zdrave službene relacije sa poznatijim ljudima u lokalnoj sredini, privrednicima naročito, prilazio je krajnje iskreno i otvoreno, bez ikakvih opterećenja, partijskih pogotovo. Ovo ističem kao njegovu vrlinu, jer u to vrijeme, nakon prvih slobodnih parlamentarnih izbora u novembru 1990. nije bila takva praksa. Naprotiv, pobjedničke političke opcije nisu svoje političke protivnike doživljavale kao regularnu opoziciju, već bukvalno kao neprijatelje koje je trebalo što prije izgurati sa svih rukovodnih mjesta, od onih manjih, nevažnih do najviših. Za vladajuću strukturu, svi su neistomišljenici vlasti bili su "komunjare". Naravno ni "komunjare" nisu ostajali dužni prema novoj vlasti. Ulazili su u konflikte, "pa ko koga umlati..." Za mene je bilo pozitivno iznenađenje kada sam se uvjerio da Tajib, kao novi načelnik SJB u Gračanici time nije bio opterećen, za razliku od mnogih tadašnjih funkcionera nove vlasti. Da li je, kao školovan policajac i visoki dužnosnik u jednoj ozbiljnoj sferi vlasti, shvatao da se ne smije (ne može) petljati u politiku i razlikovati svoje

“stranke” po političkoj boji – ili je takav bio prirodi, otvoren, dobrodušan, dobronamjeren prema svima, bez obzira kojoj političkoj opciji ili “minderu” pripadaju – ne znam. Bit će, ipak, da je u pitanju ovo drugo...

Kako sam u to vrijeme bio na direktorskoj funkciji preduzeća, koje je pokrivalo kompletan javni prevoz putnika na općini (oko 140 uposlenih, 25 gotovo novih autobusa, moderno opremljeni servisni kapaciteti na autobazi u Sočkovcu) i osim mreže lokalnih, imalo i desetak registrovanih međumjesnih linija, poslovno sam, po prirodi stvari morao sarađivati sa policijom, posebno oko preventivne kontrole saobraćanja naših autobusa na području općine. Po dolasku Tajiba Omerdića na čelo gračaničke SJB, ta saradnja ne samo da je nastavljena, već je i unaprijeđena. Kako u to vrijeme Policijska stanica u Gračanici nije imala uređaje za radarsku kontrolu saobraćaja, na inicijativu novog načelnika, naravno uz službeni zahtjev i ostalu proceduru, sjećam se da smo kao firma za gračanički MUP uplatili dvije takve garniture–koje su oni preuzeli, čini mi se u Banja Luci. Znam da je na taj način, putem dobrovoljnih donacija, i sa drugim privrednicima u Gračanici, Omerdić rješavao sitnije probleme tehničke opremljenosti lokalne policije – za dobro svih nas, kako je govorio.

Iznenadilo me, u pozitivnom smislu, kad sam se uvjerio da novi načelnik policije, osim ostalih hobija iskazuje posebno interesovanje za muziku i poeziju. Jednom mi se povjerio da je čak u nekim listovima objavljivao svoje radove i da ponešto još uvijek piše. Policija i poezija – nije mi nikako sjedalo u glavu. Kasnije sam se uvjerio da je Omerdić bio emotivna osoba i da ispod njegove grube policijske odore kuca veliko pjesničko srce...

U tim burnim danima, uoči samog rata, 1992., kad je barut mirisao u zraku, malo je kome bilo do poezije. Nisam ni slutio da ću mu četiri godine kasnije (kad je sve najteže bilo već protutnjalo) urediti i izdati prvu i jedinu zbirku poezije...Bilo je to odmah nakon

završetka rata. Donio mi je gomilu svojih stihova, razbacanih po raznim papirićima koje smo nakon ozbiljnog rada uspjeli zajednički složiti u jednu pristojnu stihozbirkku. Bio je osjetljiv na neke moje grublje intervencije u samom tekstu. Molio je da “mu to što manje radim”, govoreći “diraš mi u dušu, jarane.” Za relativno kratko vrijeme uspjeli smo sve to “poradili i posložili”, obezbijedili i pare za štampanje, ali se nikako nismo mogli složiti oko naslova knjige. Na prvi pogled sitnica, a nije. Mogli smo to riješiti “elegantno” kao i mnogi drugi. Ispisati na naslovnu stranu samo naslov “Pjesme”, “Odabrane pjesme” ili naslov neke od pjesama iz same zbirke. Mogli smo, ali mi se to nije dopadalo, obojica smo željeli nešto originalno, željeli, ali nije nam išlo...Svaka naša kafanska priča tih dana završavala bi se pitanjem naslova te njegove

knjige, koje je svaki puta ostajalo neriješeno... Nije se moglo baš previše ni odugovlačiti, tu su bili i neki rokovi... Konačno, kad su nam javili iz Štamparije da nas ne mogu više čekati (a ko zna kad ćemo opet doći na red), na jednom kafanskom sijelu, napokon sinula mi je ideja – da naslov knjige glasi “Od obale do obale...”. Imalo je smisla i uporišta u tim stihovima, u motivima pjesama – da ne obrazlažem. Sjećam se, stegnuo mi je ruku i samo rekao: “Pazareno, jarane”. Ostalo je bilo puno lakše. Štampanje, promocija knjige, čestitke prijatelja i poznanika... Radovao se knjizi kao malo dijete, recitovao nam iz nje stihove po kafanama...

Čitamo li i danas stihove iz te zbirke, osjetit ćemo onu najiskreniju ljubav prema domovini, ženi i porodici, zavičaju i korijenima.... Tajib je bio policajac-pjesnik u najboljem smislu te riječi. Oni koji su ga bolje poznavali, složiti će se da je i ta kombinacija moguća, ali samo u ljudima njegovog kova. Nije čudo što su u toj poeziji neki vidjeli “ratnika golu-bijeg srca”, što bi rekao jedan drugi pjesnik.

Pripremajući ovaj tekst o svom rahmetli drugu, “pjesniku-policajcu” i razmišljajući o njegovoj životnoj sudbini, ponovo, nakon toliko godina, sa nostalgijom i tugom gledam te skromne pjesmuljke, koji su mi se činili puno boljim kad ih je on recitovao za vrijeme naših kafanskih druženja. Nakon što nas je dobro zahvatio “haos mira” takvih druženja će biti sve manje i manje... Kao što je i nas iz te “prelomljene generacije” (kako imam običaj da kažem za generaciju presječenu ratom, koja je ostala “ni tam ni vam”), sve manje i manje... Svjestan da nema dovoljno mjesta za poeziju u krajnje nepoetskim vremenima, ipak s nekim čudnim osjećanjem pregledam poetsku zbirku “Od obale do obale” kao emotivno svjedočanstvo o jednom životnom putu koji uvijek vodi “od obale do obale”. Sada je moj drug Tajib Omerdić na drugoj obali, nadam se boljoj od ove na kojoj mi stojimo.

PS.

Da šire podsjetimo na neke ovlaš date naznake s početka ovog teksta.

Naime, dok je funkcionisala Skupština opštine Gračanica i kako-tako “fercerala” demokratska vlast (sastavljena od lokalnog SDA i SDS), odbornici SDS sa Ozrena u više navrata tražili su smjenu Tajiba Omerdića sa funkcije načelnika građaničkog MUP-a, optužujući ga da svojim ponašanjem “unositi kaos na općini”. Smetao im je jer je previše znao o onome što se već tada tajno spremalo u gudurama Ozrena. Ispoljavao je previše bosanskog patriotizma za srpsku politiku – i to baš na tako osjetljivom mjestu i u osjetljivom vremenu.

U rano proljeće, 1992., a naročito poslije referenduma za nezavisnu Bosnu i Hercegovinu (19. 2. – 1. 3. 1992.), vladala je opća napetost i neizvjesnost. Nagovještaji rata osjećali su se na svakom koraku. Jedinice JNA sa svojom artiljerijom i vozilima tutnjale su cestom Doboj – Tuzla prema hrvatskom ratištu i nazad, uveliko su naoružavale Srbe na Ozrenu, gdje su polahko razmještale dijelove svojih snaga, (npr. zauzevši kasarnu OpŠTO Gračanica na Lužanjku).

Načelnika Omerdića pokušavali su ukloniti “političkim sredstvima”, ucjenjujući svog političkog partnera (SDA) pritiscima vojske, prijetnjama, opstrukcijom, manjim terorističkim aktima... Nisu uspjeli. Međutim, nakon izlaska jednog armijskog biltena u kojem su ga obavještajci JNA označili kao “najveći remetilački faktor na građaničkom području” i javno optužili da održava direktnu vezu sa hrvatskim “zengama” i “hosovcima”, Tajib Omerdić se nije više u tim subverzivnim krugovima i njihovim planovima tretirao kao politička, već živa meta za odstrel (što prije, to bolje).

Tako je ironijom sudbine, rat u našem gradu, najavljen četničkim projektilom u porodičnu kuću Tajiba – Omerdića, pored ceste

Doboj – Tuzla, 8. 3. 1992. Ispaljena granata pogodila je cilj, ali pukom slučajnošću i srećom nikoga nije ubila. Načelnik Omerdić je preživio atentat, ali je izgleda politički već bio otpisan. Nekoliko dana poslije atentata, uklonjen je sa funkcije načelnika i poslat u mirovinu, odnosno u anonimnost. Kažu da mu je to, uprkos svemu jako teško palo. Uzroci smjene nikad mu nisu jasno saopšteni. Bolje za njega. Politika.

Čitavo vrijeme rata ostao je sa porodicom u rodnom Stjepan Polju, zvanično kao penzioner, ali bez penzije, dijeleći ratnu sudbinu svojih komšija, u stalnoj opasnosti od granata, velikoj oskudici i neimaštini, bez bilo kakvih prihoda... Ipak, pokušavao je pomoći odbranu svog sela, koliko je mogao..

U zadnjoj godini rata, negdje početkom 1995. godine, iznenada je pozvan da bude savjetnik tadašnjem ratnom načelniku općine Hazimu Vikalu, valjda za bezbjednost. Svi koji su poznavali Tajiba, to su ocijenili kao pozitivnu gestu tadašnjeg prvog čovjeka općine. Slučaj je htio da sam i ja, nekoliko mjeseci prije toga dobio novi ratni raspored i prešao sa dužnosti ratnog direktora svog nekadašnjeg preduzeća na poslove informisanja u općini. Od tada smo Tajib i ja nastavili naša, ratom prekinuta druženja. Iako su se mnoge stvari oko nas bile naglavačke “izokrenule”, naše međusobne relacije ostale su iste, otvorene, drugarske i iskrene.

Kad je “izbio mir” (Dejtonski), Tajib je još neko vrijeme “obavljao savjetničku” funkciju

u opštini. Nakon određenih kadrovskih i drugih promjena u općini, nikog više nije trebalo “savjetovati”, pa je tako ponovo prestala potreba za njegovim angažmanom u “državnom organu”. U međuvremenu je, srećom, sredio svoj penzionerski mirnodopski status (u administrativnom i materijalnom pogledu), te svečano ispraćen iz svog MUP-a u penziju sa nekim “malim” zakašnjenjem od nepune četiri godine.

Svoju posvećenost rodnome kraju i podneblju, i nakon penzionisanja iskazivao je na različite načine, pomažući ljudima, dajući savjete i podnoseći inicijative. Aktivan je bio na različitim poljima našega života i rada, između ostalog i u sportu – posebno u nogometu, kao član uprave našeg najstarijeg kluba – “Bratstva” iz Gračanice. Rijetki su ljudi koji su se tako iskreno radovali tuđem uspjehu i koji su sa toliko emocija i saosjećanja saučestvovali u tuđim nevoljama i žrtvovali se da ih bude manje.

Nakon njegovog penzionisanja i odlaska sa savjetničke “funkcije” sve smo se rjeđe viđali. Nešto zbog mojih obaveza, a nešto i zbog njegovog povlačenja u miran porodični život. Kasnije je teško obolio. Ponekad bi dolazio u općinu “da nešto sredi” za svoje udruženje bubrežnih bolesnika, na čijem se čelu jedno vrijeme nalazio. Teška bolest ga je polahko “gurala” ka drugoj obali. Na koju je preselio 20. 12. 2016. godine.